

36.5.600 4

ଦର
ମେଲିଆ

ଶ୍ରୀମତେଶ୍ଵର ମହା

0698

45 30707

“ବନମାଳା”

শ্রী লক্ষেশ্বর শর্মা

—ইয়াত আছে—

অলীক কল্পনা
সাধনাৰ শেৱালি
কনঙৰ অচিনা বতাহ
অপূৰ্ণতাৰ বেদনা
সমাধি
নাম তাইৰ পৰ্ব্বতীয়া
জোনাকৰ স্মৃতি
নগ্নতাৰ হাঁহি
তোমাৰ ভালপোৱা
মোহন মায়া
তোমাৰ মৃত্যুৰে
জুই ধোৱা আৰু ছাই
বেদনা
মোক লাগে
মই হেৰাই যাম
অকুণ্ঠ কাকুতি
নাম তাইৰ পাগলী
সমাজ আৰু জীৱন
মই এক যাবাবৰ
কবৰৰ বুকুত জীৱন বিচাৰি
এটিমন যাবাবৰী
এটি বাতি : ঠিকনাহীন
প্ৰগোভৰত মই

প্ৰতিশ্ৰুতি
বেদনাৰ ইতিহাস
অবুজ কঁপনি
মন মদাৰৰ পাহি
এটা কুকুৰ
মন মদাৰৰ হাঁহি
মোৰ মন আউলী-বাউলী
লুইতৰ বুকুত জীৱন বিচাৰি
শেৱালিৰ হাঁহি
পাহাবী মইনা
তুমি আৰু মই
আকাশীগঙ্গাৰ চকুলো
মুক্তি
বিউতী : তোমালৈ
জননী : তুমি চিৰনমস্যা
স্বপ্নভঙ্গ
তুমি.....

—স্বাৰ্ভ্য তালিকা—

অভিমত :

□ শ্ৰীমান লক্ষেশ্বৰ শৰ্মাৰ হাতেলিখা “বনপলাশ” ওপৰে ওপৰে চকুফুৰাই ভাল পালোঁ। কবিতাবোৰৰ এটা নিমজ গতি আছে কলঙৰ জিব জিব সুঁতিৰ দৰেই। পঢ়ি যাওঁতে ক’তো থমক খাব নালাগে।

শ্ৰীঅতুল চন্দ্ৰ হাজৰিকা
তপোবন
গুৱাহাটী
২০১৫।৭২

লক্ষেশ্বৰৰ লক্ষ্য হ’ল :

কবিতাৰ মাধ্যমে বন্দীকৰা নিজৰ ভাৱৰ বুৰুৰনিসমূহ।
তেওঁ বহুখিনি সমৰ্থ হৈছে। ভাষা মিঠা। প্ৰকাশ-
কোমল। বিষয়সমূহ চিনাকি। এওঁৰ ভবিষ্যৎ সম্ভাৱনা-
পূৰ্ণ। কবিতাপ্ৰেমী ৰাইজৰ উদগনিৰ পাত্ৰ—এই ডেকা
কবি—লক্ষ্য!

ডঃ ভূপেন হাজৰিকা
নগাওঁ
২০১৮।৭২

দুৰাণ্ডৰি ৬

□ বাইবেলত এটা কথা আছে বোলে, খুন্দিউৱা তেহে দুৱাৰ মেল
থাব ; বিচাৰা তেহে পাবা ।-----

জীৱনৰ জয়ন্তন্ত—যৌৱন । এই যৌৱনেই প্ৰত্যেক প্ৰাণীৰ
কাৰণে আনে এটা অনিৰ্বৰ্চনীয় আনন্দৰ সোঁত । ইতৰে এই আনন্দত
মত্ততা লাভ কৰে আৰু মানুহে লাভ কৰে আগবাঢ়ি যোৱাৰ প্ৰেৰণা ।
পূৰ্বজন্মজিত সংস্কাৰ অনুসাৰে প্ৰত্যেক মানুহৰ কচিবোধ, গতিপথ
বেলেগ বেলেগ হয় । যাৰ মনত যৌৱনে আনি দিয়ে সৌন্দৰ্য্য
সাধনাৰ বাগী, তেৱেই বিচাৰে সুন্দৰৰ ৰাজ্য য'ত বাস্তৱৰ কঠোৰতা
নাই, য'ত আছে গীত, বাদ্য, সঙ্গীত, কবিতা, চিত্ৰৰ ৰেখা ইত্যাদি
সুৰোমল ললিতকলাৰ অপাৰ সম্ভাৰ । ভোমোৰাবোৰে গুঞ্জৰণৰ
ধ্বনিৰে, মৌণটিবোৰে গুণ্ণগনিৰে, পখিলাবোৰে নিমাত নিস্তৰ হৈ
ধ্বনিহীন ভাষাৰে পৃথিৱীৰ ফুলবোৰক সেই একে কথাৰেই সন্তোদ দি
আছে । বাস্তৱ যিমানেই কঠোৰ হওঁক, চন্দ্ৰলোকলৈ যিমান
মানুহেই যাওঁক, পৃথিৱীৰ আকাশত দেখা দিয়া তামুলী তৰাতো কোনেও
কাহানিও, একো শক্তিয়েই নাইকিয়া কৰিব নোৱাৰে ।

‘বন-পলাশ’ৰ অভিলাষ আৰু আয়োজনৰ মাজত যিটি
তৰুনৰ হিয়াৰ তাঁৰবোৰে জোকাৰণি তুলিছে তেওঁ ওপৰত কোৱামতে
দুৱাৰবোৰত খুন্দিয়াইছে আৰু বনে বনে মনে মনে কিবা বিচাৰিছে—

আমাৰ এটা সাধুকথাত আছে :

“শুনকে শুনকে সৰ্গদেউ ঈশ্বৰে
তুলাবাই বুলিছে সাকিনী তেজা
বোলকে বোলকে সাকিনী তেজা
তই হবি কুঁৱৰী মই হম ৰজা” ॥—

‘বন-পলাশ’ৰ কবি লক্ষেশ্বৰে কৈছে :
 ‘তুমি হবা ছাহজাহান মই হম মমতাজ’ ।
 সেইয়া কোনোবা দীপালীয়ে তেওঁক কোৱা কথা ।—

এতিয়া লক্ষেশ্বৰে যদি এইদৰে কয়,—
 “তুমি হবা প্ৰেমময়ী গুল শতদল
 মই হম প্ৰেমৰ পূজাৰী এটি
 দুইহাতে অৰ্ঘ্য লৈ
 এমুঠি আমৰ মল” ।—

ঃআগবাঢ়া—

পদ্মশ্ৰী আনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা
 ‘বকুলবন’
 যোৰহাট--১
 ১।১।৭৩

‘বন-পলাশ’

‘বন-পলাশ’ নামৰ কবিতা পুথিখনি শ্ৰীমান লক্ষেশ্বৰ শৰ্মাৰ প্ৰথম কাব্যবসত মুখ দিয়া বস্তু । ঈশ্বৰক বা সৃষ্টিৰ আধাৰ যিটো বহস্যময় কাৰণ দিব নোৱাৰা কাৰণ, দাৰ্শনিকসকলে তাকে “বসোঃবৈসঃ” বুলি কয় । কাব্যও যদি বসাত্মক বস্তু সিও এইদৰে বহস্যময় সৃষ্টিৰ আদি কাৰণকেই বিচাৰি ফুৰা পৰমানন্দ বস্তু । গতিকে কব পাৰি শাস্ত্ৰত কোৱা—“কাব্যামৃত বসস্বাদঃ সঙ্গমং সুজমৈ সহঃ”—এই দুটা বস্তু কবিতাই মানুহক জিভাই কোনোকালে নোপোৱা এটা অবৰ্ণনীয় তৃপ্তি দিয়ে ।—ডেকা কবিয়ে যদিও কবিতাবিলাক “বন-পলাশ” নাম দিছে তথাপি কাব্যিক ব্যঞ্জনাবে যেতিয়া তাক প্ৰকাশ কৰিছে তেতিয়া পলাশেও পদুমৰ গুল নাকে নেপোৱা অন্তৰত মলমলাই থকা যেন অনুভৱ কৰিলোঁ । লিখকৰ এই প্ৰথম কবিতা লিখাৰ প্ৰয়াস হলেও সময়ত এই প্ৰয়াসৰ আবেগেই তেওঁক কাব্য কাননত অনেকবিধ সুগন্ধি ফুল দিব পাৰিব বুলি আশা কৰিছোঁ । বাণীচৰনত প্ৰাৰ্থনা জনাওঁ, যেন তেওঁৰ শিৰত তেওঁৰ কৃপা বৰ্ষিত হওক !

বাগ্মীৰৰ নীলমনি ফুকন
 যোৰহাট
 ২।১।৭৩

—উছৰ্গা—

□ যি দুজনাই মোক এই ধুনীয়া পৃথিৱীখনৰ সৈতে চিনাকি কৰি দিয়াৰ উপৰিও 'কবিতা' ভালপোৱা এটা মন দিলে, আৰু কবিতামুখী মোৰ এই মনটোক আলফুলকৈ মৰম কৰি, জীৱনৰ হাঁহি-কান্দোনৰ ইতি-কথাৰে সজাই দিলে সেইয়া মোৰ পিতৃ শ্ৰীযুত সতৰাম শৰ্মা আৰু মাতৃ শ্ৰীযুক্তা বত্ৰেশ্বৰী দেৱীৰ চৰণকমলত মোৰ এই 'বনপলাশ' উছৰ্গিলোঁ !

....যদিওহে পূজাৰ বেদীত বঙথিনিৰ বাহিৰে 'বনপলাশ'ৰ একো দাম নাই ! —জন্মৰ সৌভাগ্যখিনিৰ বাবেতো চিৰঞ্চুণী !

শ্ৰীলক্ষ্মেশ্বৰ শৰ্মা

মোৰ কথা

মই কবি নহওঁ । তথাপি মোৰ মন যায় বহুত কিবাকিবি হবলৈ আৰু বহুত কিবাকিবি কবলৈ ! অথচ নোৱাৰোঁ ! আৰু এই নোৱাৰোঁ বাবেই বোধহয় মনত আউল-বাউল লাগে—মই গম নোপোৱাকৈয়ে । মোৰ মনে বাধা নামানি উৰা মাৰে পাহাৰৰ সেউজী সেউজী নীলিম প্ৰান্তলৈ, দিনতে জোনাক জোনাক লগাকৈ ফুলি থকা কহুঁৱা ফালি বৈ অহা জিৰ জিৰ পাহাৰী জুৰিলৈ আৰু ডালিমী ডালিমী লগা পাহাৰী গাভৰুৰ চকুৰ 'নীলা'লৈ । যত কি আছে মই আজিওঁ নুবুজোঁ ! তথাপি মই নুবুজি নুবুজিয়েই উৰা মাৰোঁ বহুত দূৰলৈ ! শ্ৰান্তিবিহীন হৈ ডেউকা কোবাই উৰি ফুৰাই যেন মোৰ কাম !!

কেতিয়াবা ভাবো জীৱন মানে কি বাক ? কিন্তু উত্তৰ শূন্য । আৰু এই শূন্যত্যাখিনিয়েই যেন মোৰ জীৱন প্ৰশ্নোত্তৰ । মই জানো—'উত্তৰ' কোনোদিনেই নাপাওঁ ! কিয়নো 'ওমৰখৈয়াম'ৰ নিচিনা বিশ্ববিখ্যাত দাৰ্শনিক পণ্ডিতো জীৱন প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰি বিচাৰি হাবাথুৰি খাই হেৰাই গৈছে সীমাহীন শূন্যতাত । তেন্তে মই আৰু কি ? তথাপি তথাপি জীৱনৰ অৰ্থ বিচাৰো 'মদাৰ'ৰ শুকান পাহিত ; আৰু ছন্দায়িত গতিৰে বৈ যোৱা 'লুইত'ৰ চকুৰে মনিৰ নোৱাৰা বিস্তৃতিত ; আৰু পাহাৰী গাভৰুৰ কঁপা কঁপা অবুজ চাৰনিত ! কিন্তু পাওঁ জানো ?? নাপাওঁ । তথাপি বিচাৰো ! কিন্তু কিয় ?? মইতো কবি নহওঁ, সাহিত্যিক নহওঁ, দাৰ্শনিক নহওঁ, শিল্পী নহওঁ ! অথচ এনেকৈ হাবাথুৰি খাইছো কিয় ?? হয়তো এইয়াই জীৱন !! কেতিয়াবা গোটেই জীৱনটোৰ ওপৰতেই উৎকট খং উঠি যায় ! তেতিয়াই খুউব হাহোঁ ! আৰু তেতিয়াই বহুতৰ পৰা আখ্যা পাওঁ 'পাতল' 'পাগল' ইত্যাদি ! আৰু সেই 'আখ্যা'শুনিওঁ হাঁহি উঠে আৰু পৃথিৱী কঁপাই হাঁহি দিবৰ মন যায় নিজকে পাহৰি !!!

ঃ কিয় জানো ক'তোয়েই ভাল নালাগে ! সুখ নাপাওঁ ! খাই—

শুই দিন অতিবাহিত কৰি এদিন হেৰাই যোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি থকা এই জীৱনটোৰ প্ৰতি অকনোৱেই মমতা নাজাগে ! পৃথিৱী কঁপাকৈ কিবা এটা যেন কৰি দিম ! আৰু যেন পুৰি পুৰি ছাই কৰি এই পৃথিৱীৰ বুকুত নতুনকৈ এসোপা বং সানি দিম ! মুঠতে মই যেন একভীষণ ব্যতিক্ৰম হৈ কবৰাত হেৰাই যাম !! কিন্তু নোৱাৰো ! আৰু এই নোৱাৰো বাবেই জীৱনটোৰ প্ৰতি এক অহৈতুকী খং আছে !

আৰু হয়তো সেয়েহে মই ‘জীৱন’ক উলাই কৰি উৰা মাৰিবৰ মনযোগ পাহাৰী নিবিৰ সেউজলৈ, কল্লোলিত সুৰে বৈ অহা জিব্ জিব্ জুৰিলৈ আৰু পাহাৰী গাভৰুৰ চকুৰ ‘নীলাত’ হেৰাই হেৰাই এপাহ শেৱালি হৈ ‘মদাৰ’ৰ চকুলোক গভীৰকৈ বুজিবলৈ !

ঃ পাহাৰ মই খুউব ভাল পাওঁ ! যাৰ বৰ্ণনা মই দিব নোৱাৰিম ! কিন্তু কব পাৰিম জন্মভূমি মোৰ ‘পাহাৰ’ ! যি পাহাৰে দূৰণিৰ পৰাই হাত বাউলি মোক মাতে ; যি পাহাৰী বন-বিৰিণাই মোক প্ৰাণভৰি ভাল পায় ; যি পাহাৰী গাভৰুৰ চকুৰ ‘নীলা’ই মোক জীৱনৰ গভীৰতা বুজিবলৈ প্ৰেৰণা দিয়ে—সেইয়া হল মোৰ বুকুৰো আপোন বম্যপুৰী ‘মিকিৰ পাহাৰ’ ! মোৰ মা-দেউতা ভৈয়ামৰ ! দেউতা হল কলঙ-পৰীয়া আৰু ‘মা’ হল ‘কপিলী পৰীয়া’ ! কিন্তু মোৰ জন্মহল গাভৰু মিকিৰ পাহাৰৰ সেউজী নিবিৰ কোমল দলিছাত ! মই এতিয়া ‘যমুনাপৰীয়া’ ! মই যে কিমান গৌৰৱ অনুভৱ কৰো এই পাহাৰৰ শীতল প্ৰকৃতিৰ বুকুত ভূমিষ্ঠ হবলৈ পাই ! মই ভৈয়ামক প্ৰানভৰি ভাল পাওঁ ! কিন্তু পাহাৰক কিমান ভাল পাওঁ আজিও নাজানো ! মাথোন যাৰ সীমা সীমাহীন.....

ঃ আমাৰ পদূলিত এজোপা শেৱালি আৰু এজোপা ‘মদাৰ’ মোৰ জন্মৰো বহুত আগৰে পৰা সৌসিদিনালৈকে ফুলি আছিল ! কিন্তু এতিয়া আৰু সিহঁত কোনোদিনেই নুফুলে ! ‘মদাৰ’ জুপি কোনোবাই কাটি পেলালে (‘মদাৰ’ জুপি আমাৰ মাটিত নাছিল) আৰু শেৱালি জুপি এদিন নিজে নিজেই উভালি পৰিল ! সিহঁতৰ কিযে সৰগীয় প্ৰেম ! ‘মদাৰ’ক বাদ দি যেন শেৱালিৰ ফুলাৰেই অৰ্থ নাই ! নহলেনো ‘মদাৰ’ জুপিয়ে ফুলাৰ অধিকাৰ হেৰুৱাই পেলোৱাৰ থিক কেইদিন মান পিচতেই শেৱালি জুপিয়েওঁ ফুলিবলৈ এৰি পেলালে কিয় ?? এবা !

‘মদাৰ’ৰ বেদনা শেৱালিৰ বাহিৰে অন্যই কি বুজিব !! মই জনা বুজা হোৱাৰ পৰাই ভাবি আহিছো তেজ্ তেজ্ লগাকৈ ফুলা এইজোপা ‘মদাৰ’ ইমান বঙাকৈ কিয় ফুলে বাক ? আৰু তেনেই কাষতে গাখীৰ গাখীৰ লগাকৈ ফুলা শেৱালি জুপি ইমান ‘বগা’ হৈ কিয় ফুলে বাক ? কিয় ?? ইমান বঙা, অথচ ইমান বগা !! কিযে আচৰিত !! ‘মদাৰ’ৰ পাহিত ভ্ৰমৰে গুঞ্জন নোতোলে, আৰু নোতোলে শেৱালিৰ পাহিতো ! কি যে মিল ! অথচ ইমান অমিল ! মদাৰে ইমান আন্তৰিকতাৰে হাত-বাউলি মাতে, কিন্তু ভোমোৰাৰ ভ্ৰুক্লেপেই নাই ! নপৰে ! কিন্তু শেৱালিয়ে বলিয়া ভোমোৰাক অৱকাশেই নিদিয়ে পাহি চুবলৈ.....

কিন্তু শেৱালিৰ কোমল পাহিত ভোমোৰাৰ স্বপ্ন বচাব কি যে দুৰ্কাৰ বাসনা ! কি যে আকুলতা !! কিন্তু পাৰে জানো ??? নোৱাৰে ! এপাহ মদাৰ ! বঙা ! এপাহ শেৱালি ! বগা ! এটাৰ আহ্বান এটাৰ প্ৰত্যাখ্যান ! অথচ সিহঁতৰ কোনোবা এখিনিত খুউব মিল ! ‘বেদনাৰ’ সুঁতি বেলেগ বেলেগ হলেও ‘বেদনা’ সদায় বেদনাই ! সেয়েহে সিহঁতৰ প্ৰেম অনবদ্য !

.....নিজেই এক স্বাক্ষৰিত ‘জীয়া বেদনা’ হৈ লোকৰ মৰ্মবেদনা বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা শেৱালি ফুলক মই খুউব ভাল পাওঁ !! কঁহুৱা কোমল পাহিত ইমান সুবাস অথচ ‘নিৰব বেদনা’ ! বেদনা বেদনা লগা সুবাসী শেৱালিৰ লৱনু কোমল পাহিত কিযে ‘বেদনা’ লাগি আছে মই আজিও নুবুজোঁ !! ইমান নিৰৱে ফুলি নিৰৱেই বেদনাত সৰি পৰা শেৱালি ফুলক বুকুত সাৱটি লৈ উমাই উমাই যেন নিৰৱে কম—“তুমি ভয় নকৰিবা সোণ ! মই আহিছো নহয় তোমাৰ কাষলৈ ‘বেদনা’ৰ ভাগ লবলৈ” ! কিন্তু কোনোদিন নহব ! কিয়নো বাস্তৱ পৃথিৱীত জীয়াই থাকি “অলীক কল্পনা”ৰে জীয়াই থকা প্ৰচেষ্টাৰ একো দাম নাই ! মধুৰতা কিন্তু আছে ! কল্পনা সদায় কল্পনাই ! সেয়েহে ইমান মিঠা.....

.....পৃথিৱীৰ প্ৰত্যেকবোৰ বস্তুৰে ফুলিব ধৰা মন আছে সঁচা ! কিন্তু সকলো জানো ফুলিব পাৰে ?? সেয়েহে মোৰ “বনপলাশ”ৰ এই ফুলো ফুলোকৈ ফুলিব নোৱাৰা কৱিতা কেইটাই কাক কিমান ভাল লগায় মই নাজানো ! মই আৰম্ভনিতোই কৈছো মই কবি নহয় !

গতিকে বেয়া লগাটো নিত্যান্তই স্বাভাৱিক ! বেয়া লগাব বাহিৰেও যদি কাৰোবাৰ উৎকট খং উঠি যায়, তেন্তে তাৰ বাবে মই দায়ী নহয় ! দায়ী মোৰ ‘যাযাবৰী’ মনটোহে আৰু যদি ‘নতুন প্ৰচেষ্টা’ বুলি কাৰোবাৰ ভাল লাগি যায় তেন্তে সেয়া প্ৰাপ্য “বনপলাশ”ৰহে ! আচলতে মোৰো নহয়.....

ঃ যদিওহে মোৰ এই “বনপলাশ”ত সুবাস নাই, তথাপি অনাদৰ নকৰি, মৰমৰ চকুৰে চাই শ্ৰীযুত অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা, ডঃ ভূপেন হাজৰিকা, পদ্মশ্ৰী আনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা, বাগ্মীৰ বনীলমণি ফুকন (ককা) দেবে দুলাইন লিখি অসীম প্ৰেৰণা যোগোৱাৰ বাবে তেখেতসকলৰ ওচৰত আজীৱন ঋণী হৈ বুলোঁ। এইখিনিতে, “নগাওঁ” সাহিত্য সভা”ৰ সম্পাদক শ্ৰীযুত যোগেন্দ্ৰনাৰায়ণ ভূঞাদেৱে ‘বনপলাশ’ৰ বৰ্ণাশুদ্ধি চাই সজাই পৰাই দিয়াৰ বাবে তেখেতলৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আগবঢ়ালোঁ। বেটুপাতটো আঁকি দিয়া, মোৰ মৰমৰ শিল্পী বন্ধু শ্ৰীগোপেন্দ্ৰৰ শইকীয়াৰ ঋণ পৰিশোধ কৰিব পৰাকৈ একোৱেই নাই—সেয়েহে হিয়া-ভৰা মৰমকে যাছিছোঁ। মোৰ অন্তৰঙ্গ বন্ধু শ্ৰীপূৰ্ণ ভূঞা (পুতু), বাবুল ভূঞাই সৰ্ব্বতোপ্ৰকাৰে সহায় কৰাত মৰমকে যাছিছোঁ ! কবিতা লিখাৰ পথত বিশেষভাৱে উদগনি আৰু প্ৰেৰণা যোগোৱা মোৰ মৰমৰ বাইদেউ শ্ৰীবীণা শৰ্মা, বীণা শৰ্মাক মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা আৰু ভণী জীনাক মৰমকে যাছিছোঁ ! শেষত, ‘ট্ৰিবিউন’ প্ৰেছৰ সমূহ কৰ্মীলৈকে মোৰ শলাগ আৰু আন্তৰিক শুভেচ্ছা আগবঢ়ালোঁ ! সদৌ শেষত মোৰ পৰম পূজ্য শিক্ষাগুৰু শ্ৰীযুত মুকুন্দ চন্দ্ৰ বড়া, লক্ষ্মী বড়াদেৱৰ পুন্যস্মৃতি সোঁৱৰি ৰাইজৰ আশীষ কামনাৰে এইবাবলৈ আহোঁহে !

ইতি

ৰাইজৰ আশীৰ্বাদ ভিক্ষাবী

শ্ৰীলক্ষেশ্বৰ শৰ্মা

বকলীয়াঘাট

২৯,১,৭৩

“অলীক ক’পনা”

□ মই কবিতা লিখিম !

মই কবি হম !!

মোৰ অশান্ত মনৰ অবুজ বেদনাক

কবিতাৰ কষটিশিলত কাটি মই ৰূপ দিম

‘কবি’ৰ মূল্য কিমান !!

মোৰ কবিতাই মানৱক প্ৰাণ দিব

আৰু দিব মৰম মৰম লগা

কিছুমান অনামী ভাৱ !

মই কবিতা লিখিম !

মই কবি হম !!

মোৰ কবিতাৰ স্মৃতি বিগলিত চৌৱে

হাজাৰ হাজাৰ ‘লুইত’ৰ সৃষ্টি কৰিম !

আৰু সেই ‘লুইত’ত ‘মৰমবিন্দু’ৰে

স্নান কৰাই মানৱৰ অন্তৰাত্মা

পৱিত্ৰ কৰি তুলিম

নিৰ্মলতাৰ স্বাক্ষৰেৰে !

মই কবিতা লিখিম !

মই কবি হম !!

মোৰ কবিতাৰ ছন্দেৰে দিগন্ত ক’পাম

মোৰ কবিতাৰ সুৰেৰে ‘ৰূপিতছায়া’ অঞ্চলত

প্ৰাৱনৰ বন্যা নমাম !!

মই কবিতা লিখিম

মই কবি হম !!

বকলীয়াঘাট

৩২।৬৭

“সাধনাৰ শেৱালি”

- কোন তুমি অপৰূপা পাহাৰী আজলী নাগিনী ?
তোমাৰ নীলা নয়ন যুৰিত কিহৰ সেয়া তিৰ্য্যক চাৰনি ?
.....সেই চাৰনিত সৰিপৰা মুকুতাবোৰ যে
মৰম হৈ গল !!—

x x +

তুমি মোৰ জীৱনৰ কুলু কুলু নিজৰা !
তোমাৰ পায়ুস ভৰা উদং বুকুখনিত সোমাই থকা

মাতৃৰ ‘আভা’বোৰ নিৰ্মল, নিস্কলুষ—
তুমি মোৰ জীৱনৰ জীয়া কবিতা !
তোমাৰ দেহৰ ভাজে ভাজে সোমাই থকা
মৰমবোৰ মিঠা মিঠা—

তুমি মোৰ জীৱনৰ প্ৰেৰণাৰ প্ৰতীক !
তোমাৰ মিচিকিয়া হাঁহিত ফুলা শেৱালিৰ
পাহিবোৰ নিৰ্মল—অপৰূপ—

তুমি মোৰ সাধনাৰ শেৱালি !
তুমি মোৰ : আজীৱন মোৰ (গোপনে)
কিন্তু মই জানো তোমাৰ ???

বকলীয়াঘাট
৯৫১৬৮

“কলঙৰ অচিন বতাহ”

- মোৰ অনুভূতিক মৰম কৰিব নজনা এইজাক
কলঙৰ অচিনা বতাহ !

কোনোবাই জীয়াই থকাৰ এমুঠি স্বপ্ন দেখে
এই কলঙৰ পাৰতেই !

কোনোবাই এই কলঙৰ পাৰতেই মিঠা মিঠা
কবিতা ৰচি পৃথিৱী পাহৰে !

কোনোবাই ভাবে—‘কলং’পাৰৰ ইমান ধুনীয়া
কোমল স্মৃতিবোৰ কিযে
হৈ গল !!

আৰু হয়তো কোনোবাই ভাবে—আমাৰ প্ৰেমৰ
সাক্ষী হৈ এই কলংখন যুগ যুগ বৈ থাকক !

আৰু মই ভাবো—কলঙৰ নীলা নীলা পানীবোৰ
মোৰ যদি এবুকু মৰম হল হয় !

তেতিয়াহলে মোৰ মৰমৰ ফাকুৰে তাইক ৰাঙলী
কৰি কিমান মৰম লগা

আমনি যে কৰিলোহেতেন !!!

x x x

মই কথা কলে ‘কলঙে’ কথা নকয় !

মই হাঁহিলে কলঙে নাহাঁহে !

মই নয়নভৰি চালে তাই তলমূৰ কৰে !

মই মৰম কৰিব বিচাৰিলে তাই খঙেৰে নাচি নাচি ওচি যায়—

সচাকৈয়ে মোৰ অনুভূতিক মৰম কৰিব নজনা
‘কলঙ’ৰ এইজাক অচিনা বতাহেই !!

নগাওঁ

২৩/১১/৬৮

“অপূৰ্ণতাৰ বেদনা”

- জীৱন নিজৰাৰ সোঁতত উটি অহা এয়া বেদনা
এক অপূৰ্ণ বাসনাৰ—
- জীয়া জীয়া সপোনবোৰ হেৰাই গল কোনোৱা
এক শব্দৰ নিজম পুৱাত !
- আৰু কল্পনাবোৰ গোটমাৰি বৰফ হ'ল কোনোৱা
‘মন পাহাৰ’ৰ শুকুলা টিঙত !
- শিল্পীৰ ‘ওৱেচিচ’ত ফুলিব ধৰা শেৱালি জুপি
শুকাই গল ‘চাহাবাৰ’ নতুন সৃষ্টিত !
- আৰু মনবোৰ ‘মদাৰ’ হৈ ফুলিল ভৈয়ামৰ
—নীলিম প্ৰান্তত !!
- ঃ এয়া বেদনা এক অপূৰ্ণ বাসনাৰ—

বকলীয়াঘাট
২১/৬/৬৯

“সমাধি”

- এয়া মোৰ মন আকাশৰ নিজা বংবোৰ
হেৰাই গল সীমাহীন দিগন্তৰ বুকুত !
- এয়া বসন্তৰ স্নেহ চুস্বনত ‘পলাশ’ ফুলিল
শেৱালি সৰিল—
- আৰু তেজৰঙা ‘মদাৰ’ৰ পাহিবোৰ
লেবেলি মাটিত পৰি বল
বেদনাৰ সাক্ষী হৈ !—
- বঙ বঙা পলাশবোৰ ধুনীয়া হ'ল !
‘শেৱালি’বোৰ পৃথিৱীজুৰি সৌৰভ হ'ল !
- ঃ কিন্তু মদাৰৰ পাহিবোৰ উটি গল কোনোৱা এক
মৌন ব্ৰহ্মসীৰ বেদনাসিদ্ধ চকুলোত—

বকলীয়াঘাট
১৯/৭/৬৯

“নাম তাইৰ পৰ্বতীয়া”

- ‘পৰ্বতী’য়া নামৰ এইজনী এজনী অঘৰী ছোৱালী ।
যাৰ দুচকুত আছে জীয়াই থকাৰ বাঙময় প্ৰতিশ্ৰুতি ।
তাইৰ নীলা নীলা চকুখুৰি হৰিনীনয়না ।
তাইৰ মিঠা মিঠা টোখেলা হাঁহিটি বুজাব নোৱাৰা ।
তাইৰ বুকুখনি শান্ত এক নীলিম জুৰি ।
তাই জীয়াই থকাৰ স্বপ্ন দেখে এবুকু বাসনা লৈ ।
তাই ‘মায়াবৰী’ জীৱণৰে ‘জীৱণ’ৰ পোৱা নোপোৱাৰ
হিচাপ কৰে মনৰ এক মৌন পৰত ।

* * *

তাইৰ কবিতা কবিতা লগা মুখখনি
মোৰ বাবে আকাশ হল !
তাইৰ মিঠা মিঠা টোখেলা হাঁহিটি
মো ‘জীৱন বীনা’ৰ সুৰ হল !!
তাইৰ ‘নীলাভ’ চকুখুৰি মোৰ মনবননিত
শেৱালি নিয়ৰৰ টোপাল হৈ বল !!
মোৰ মন ফুলনিত কবিতা হৈ ফুলা
‘পৰ্বতীয়া’জনী এজনী অঘৰী ছোৱালী !!!

বকলীয়াঘাট
২৫।৭।৬৯

“জোনাকৰ স্মৃতি”

- শান্তিৰ নিবিড় কোলাত পৃথিৱী পাহৰি নিদ্ৰামগ্ন
এয়া এহাল ‘নৱদম্পতী’ !
সিহঁতে ইটিয়ে—সিটিক সাৱটি ধৰিছিল শেষ নোহোৱা
মৰমৰ অফুৰন্ত মাদকতাৰে !
সিহঁতে কথা পাতিছিল—অৰ্থহীন !
সিহঁতে নিবিৰিলিৰ কোলাত
জীৱনৰ স্বপ্ন বচিছিল—উদ্দেশ্যহীন !
সিহঁতে মৌন নিশাৰ নিবৰতাৰ বুকুত ‘মৰমৰ হাট’
মেলিছিল মনৰ অপূৰ্ণ বাসনা ঢালি !
ঃ সিহঁতে পাহৰি গৈছিল—পাহৰি গৈছিল, পৃথিৱীৰ অস্তিত্ব !
সিহঁতে ভাগৰি পৰিছিল—পাৰভঙা মৰমৰ মিঠা সুৰাসত !
সিহঁত হেৰাই গৈছিল গভীৰ নিশাৰ বুকুত—
বাসনাপূৰ্ণ হোৱাৰ কেচা মাদকতাত !!
—শান্তিৰ নিবিৰ কোলাত পৃথিৱী পাহৰি গুই থকা
এয়া এহাল নৱদম্পতী !

বকলীয়াঘাট
৩।৮।৬৯

“নগ্নতাৰ হাঁহি”

□ সিহঁতে পৃথিৱী পাহৰি হাঁহিছে—

কিন্তু ইহঁতে ???

মই দেখিছিলোঁ এটা সৰু ভিষ্কাৰী ল'ৰা

মোৰ কাষলৈ আহি থকা !

সি জীয়াই থাকিবলৈ সংগ্ৰাম কৰিছিল নিভীকভাৱে !

মোৰ বৰ ভাল লাগিছিল তাৰ সংগ্ৰামী মনটো !

ঃ তাৰ মুখখন শেঁতা—

চুলি আউল—বাউল—

পোছাকত মৰি মৰি জীয়াই থাকিবলৈ প্রচেষ্টা কৰা

নতুন তেজী বং !

কিন্তু চকুকেইটা ??—সাগৰ গভীৰতাৰে ‘নীলা’ !

তাৰ চকুত মই বিচাৰি পাইছিলোঁ—‘আধুনিক কবিতা’ !

আৰু পাইছিলোঁ এখন ‘নতুন পৃথিৱী’ !

ঃ মই জানো ! সি ‘বাইৰণ’ নহয় ‘শ্বেলী’ও নহয়

মাত্ৰ এটা বেদনাবাহী সাতবছৰীয়া ঠিকনাহীন ল'ৰা !

কিন্তু তাৰ চকুৰ ‘নীলা’খিনি ??

কোনে জানে : দৰিদ্ৰতাই মৰম নকৰাহলে

সি—‘কিটচ্’, ‘বাইৰণ’, ‘হো-চি-মিন’ নহল হয় বুলি ???

নগাওঁ

১৬।১১।৬৯

“তোমাৰ ভালপোৱা”

□ তুমি সিহঁতৰ বাবে ‘সাহস’ আৰু মৈত্ৰীৰ

প্রচণ্ড দুৱাৰ খুলি দিছিলোঁ !

সিহঁত আগুৱাই গৈছিল নিৰ্বিঘ্নে !

কিন্তু ক'তা ! আমাৰ বাবেতো ‘সাহস’ আৰু মৈত্ৰীৰ

দুৱাৰ খুলি নিদিলা ?

আমি দিগন্তাত হৈ আগুৱাইছোঁ

আঁউসীৰ ঘন ক'লা একাৰেৰে !

জানো !—তুমি আমাক ভাল নোপোৱা !

কিন্তু আমি তোমাক গোপনে ভাল পাওঁ !

ঃ আমাৰ মৰমবোৰ তোমাৰ বাবে

‘মদাৰ’ৰ বিস্তৰ পাহিৰ দৰে !

আৰু সিহঁতৰ মৰমবোৰ তোমাৰ বাবে

‘শেৱালি’ৰ শুভ্ৰপাহিৰ মিঠা সুবাসৰ দৰে !!

সেয়েহে তুমি সাৱটি ল'লা শেৱালিৰ

সুবাসকে অমৃত আশাৰে !

বকলীয়াঘাট

২৩।১১।৬৯

“মোহন মায়া”

□ মই এটা শিশুক সান্ধটি ধৰিছিলোঁ

আলফুলকৈ !

তাৰ ঘন ঘন নিশাহবোৰ মোৰ বুকুত

খুন্দা খাইছিল নীৰৱে !

মই তাক সজোৰে সান্ধটি ধৰিছিলোঁ

সিওঁ মোৰ বুকুত শুই পৰিছিল পৃথিৱী পাহৰি !

ঃ মোৰ দুচকুয়েদি চকুলোৰ বন্যা নামিছিল !

কিন্তু কিয় ??—মই আজিওঁ নুবুজো !

হয়তো অসীমৰ সীমানাত হেৰাই যোৱা

এবুকু ‘মোহন মায়া’ৰ জীয়া মাদকতাত !

ঃ মই হেৰাই গৈছিলোঁ—মোৰ ‘সোণ’ৰ কোমল কোমল

ঘন নিশাহৰ মিঠা আবেসত !!!—

বকলীয়াঘাট

২২।১২।৬৯

“তোমাৰ মৃত্যুৰে”

(মোৰ একমাত্ৰ বাইদেউৰ আকস্মিক মৃত্যুত !)

□ সোৱা ফাগুণে আনিছে আমালৈ

তোমাৰ মৃত্যুৰ বাতৰি !

তুমি মৃত্যুক সান্ধটি লগা অবুজ বেদনা

উদং কৰি থৈ !

তুমি মৰিলা : সেয়েহে মই হাঁহিছোঁ

তুমি দিগন্তৰ সৌ ‘নীলা’ত মিলি গ’লা !

তুমি কি হলাগৈ তাকো মই নাজানো !

মাথো জানো তুমি শূন্য হৈ গলা !

তোমাক কি দিম ?

এটুপি চকুলো ??—এমোকোৰা হাঁহি ???

* * *

তুমি সুখী জানো ??

মই কিন্তু বৰ অসুখী !!

তুমি সিপাৰে : মই ইপাৰে !

ইও এক মৃত্যুৰেই নামান্তৰ !!!

বকলীয়াঘাট

২৫।৫।৭০

“জুই-ধোঁৱা আৰু ছাঁই”

□ জ্ঞানৰ পৰিসীমা বিচাৰি বিচাৰি

নুবুজা হৈ যোৱা মোৰ মনটো

আজি সাৰ পাই উঠিছে—“সোকুৰা জুই”

ঃ মই একুৰা জুই দেখিছোঁ সৌ মৰিশালিখনত !

মানুহৰ মণ্ডহত জুই জ্বলিছে দপ্‌দপ্‌কৈ !

মানুহৰ লোভ, মোহ, মায়া, অহঙ্কাৰ : সচা ?

মানুহৰ মণ্ডহত জুই মিছা ??—‘মৃত্যু’ ???

মানুহৰ ‘জীৱন’ মানে একুৰা জুই—এজাক ধোঁৱা

আৰু এবোজা ছাঁই !!

জীৱনৰ অন্য নাম জুই--ধোঁৱা--আৰু ছাঁই !

নগাওঁ

২৯।১১।৭০

“বেদনা”

□ বেদনাৰ ৰঙা নীলা ৰঙেৰে সাজিলো

মোৰ জীৱনৰ পদুমপাহি

ব্যৰ্থতাৰ আঁৰে আঁৰে ৰচিলোঁ জীৱনগীতি

জীৱনৰ মোকোঁহ বিচাৰি !

তথাপি তথাপি মই বুজিওঁ নুবুজা হৈ

গৈছোঁ আগুৱাই বহুদূৰলৈ

স্বপ্নৰ আবেস আজি ভঙা নাই এতিয়াওঁ

কিজানিবা জীৱনৰ মোকোঁহ পাওঁ !

এতিয়া বুজিলো মই হতাশাৰ উজুটিত

মিছা এই মায়াৰ সংসাৰ

মিছা এই কল্পনা মিছা এই প্রলোভন

সঁচা মাথো বেদনাৰ জোৱাৰ !!

বকলীয়াঘাট

৩০।১১।৭০

“মোক লাগে”

□ মোক এখন ‘নতুন’ পৃথিৱী লাগে !

য’ত মই বেদনাৰ ‘হলাহলে’ৰে

‘নীলকন্ঠ’ হৈ যাব পাৰোঁ !

মোক বেদনা লাগে পুৰি পুৰি

ছাই হৈ যাব পৰাকৈ—

মই জীয়াই থাকিব বিচাৰোঁ ‘খেয়ামী’মনৰ

এক জীয়া স্বাক্ষৰ হৈ !!

ঃ কলিজাৰ এমুঠি বঙা তেজৰ দাম কিমান ?

এপাহ শুভ্ৰ শেৱালিৰ ???

—মোক বেদনা লাগে হেৰাই যাবলৈ—

নগাওঁ

২।১২।৭০

“মই হেৰাই যাম”

□ মই এটা ‘জীৱন’ হেৰাই যোৱাৰ

জীয়া প্ৰতিশ্ৰুতিৰে !

মই হাঁহিম ।

মই হাঁহি হাঁহিয়েই এদিন হেৰাই যাম !

মই হেৰাই গলে

কোনোৰে বৈ বৈ চকুলো নসৰায় !

কিয়নো তেতিয়া বক্তবিন্দুত

মোৰ জীৱনৰ জীয়া ইতিহাস লিখা নাথাকিব !

মাথো মই হেৰাই গলে—

মোৰ আয়ে এপলক কান্দিব !

সেই কান্দোনত বৈ—বৈ—শেৱালি সৰিব !

ঃ মই হাঁহি হাঁহিয়েই এদিন হেৰাই যাম—

নগাওঁ

৭।১২।৭০

“অকুণ্ঠ কাকুতি”

□ কাবোবাব অকুণ্ঠ কাকুতিবে ভবা এক শাবদীয়
নিশাব জীয়া সান্নিধ্যেবে পোৱা
এয়া এক জীৱনৰ নতুন অভিজ্ঞতা !

* * *

কাবোবাব অকুণ্ঠ কাকুতিত
মই এক শাবদীয় নিশাত
সাৰ পাই গৈছিলো !
চাইছিলো—দেখিছিলো : অকুণ্ঠ কাকুতি : হেজাব মৌনতা !

—“অকনমান পৃথিৱী পাহৰা তৃপ্তি”—

: পৃথিৱীখন মোৰ দুচকুৰ পৰা হেৰাই গৈছিল—

জোনাকবোৰ খহি পৰিছিল—

মই নিঃশেষ হৈ গৈছিলো—

আৰু পাইছিলো জীৱন প্ৰশ্নৰ এক নতুন উত্তৰ !

আকৌ অকুণ্ঠ কাকুতি : হেজাব মৌনতা !

* * *

কাবোবাব অকুণ্ঠ কাকুতিবে ভবা এক শাবদীয়
নিশাব জীয়া সান্নিধ্যেবে পোৱা
এয়া এক জীৱনৰ নতুন অভিজ্ঞতা !

“নাম তাইৰ পাগলী”

□ আজি হঠাৎ সাৰ পাই উঠিলো

এক অবুজ বেদনাত !

তাই আজিও জীয়াই আছে এক দুঃসহ বেদনা
বুকুত বান্ধি উন্মাদিনী হৈ !

তাই আঠাইশটা বসন্ত পাৰ কৰি দিলে

কিন্তু আজি বাৰটা বসন্তৰ কথা তাই আজি সমূলি নাজানে !

তাই আজি উন্মাদিনী !

তাই হাঁহে, কান্দে, গীতগায়,—সেয়েহে উন্মাদিনী !

তাইৰ ফুলিব ধৰা ‘যৌৱন’ নিবৰে জ্বলি জ্বলি

নিঃশেষ হৈ গল

কিন্তু কোনেও এটুপি চকুলো নুটুকিলে !

: এইখন সমাজে তাই জীয়াই থকাৰ

মূল্যই দিব নোখোজে !

কিয়নো তাই এক ভীষণ ব্যতিক্ৰম !

: কিন্তু অনুভূতিহীন এইখন সমাজে জানো

জানে তাই কিয় উন্মাদিনী হ'ল ??

* * *

তাইৰ মৰহা বুকুখনলৈ চালে মোৰ

অবুজ চকুলো বাগবে

কিন্তু কিয় ? সহানুভূতি ? পুতৌ ??

—নে এয়া জীৱন জিজ্ঞাসা ??

: আজি হঠাৎ সাৰ পাই উঠিলো

এক অবুজ বেদনাত !!

বকলীয়াঘাট

২৬।১২।৭০

বকলীয়াঘাট

১২।১২।৭০

“সমাজ আৰু জীৱন”

□ তাই প্ৰশ্ন কৰিছিল—‘জীৱন’ৰ

—সীমাহীন আকাশখনক !

ঃ আকাশে উত্তৰ দিছিল—

এইখন সমাজত তোমাৰ

—“জীৱনৰ মূল্য নাই”

“ৰূপৰ মূল্য নাই”

“যৌৱনৰ মূল্য নাই”

কিন্তু কিয় ?

এবা! তাইৰ দেহত ‘ভিক্ষাবিনী’ নামৰ

এটা দূৰন্ত ৰোগ আছে !

এইখন সমাজে তাইক ‘জীৱন’ৰ মূল্য দিব নোখোজে !

কিন্তু যৌৱনৰ মূল্য দিব জানে : খন্তেক সময় !

কিন্তু ক’ত ??—বিভৎস একাৰত !

ঃ তাই ভিক্ষাবিনী

তাইৰ ‘পোহৰ’ নাই

তাই পোহৰৰ যোগ্যই নহয় !

ঃ ইয়াৰ বাবে দায়ী তাই ? যৌৱন ?? সমাজ ???

মই কম ইয়াৰ বাবে দায়ী মই

আৰু বহুত ‘মই’.....

বকলীয়াঘাট

২৯।১২।৭০

“মই এক যাযাবৰ”

□ মোৰো মন যায় হাঁহিবলৈ—প্ৰাণখুলি !

মোৰো মন যায় কান্দিবলৈ—হিয়াখুলি !

মইএক যাযাবৰ হাঁহি আৰু কান্দোনৰ জীয়া মৰুভূত !

মই হুঁহা নাই প্ৰাণখুলি !

মই কাহানি হাঁহিম : নাজানো !

মই কান্দিছো নিৰৱে : বেদনাৰ আঁৰে আঁৰে.....

মই আৰু কান্দিম : এদিন হেৰাই যাবলৈকে.....

ঃ মই এক স্বপ্ন দেখিছোঁ

কলিজাৰ মদাৰৰঙী তেজবোৰে

নীলা নীলা বেদনাবোৰক আমনি কৰা !

ঃ মই এক ‘বেদনা’ ৰঙামদাৰৰ জীয়া পাহিত

.....খহি পৰাৰ জীয়া প্ৰতিশ্ৰুতিৰে !!

বকলীয়াঘাট

২।১।৭১

“কবৰৰ বুকুত জীৱন বিচাৰি”

□ মই ‘বনজুই’ লগা এটা বতৰত ‘জীৱন’ বিচাৰি
 ঘূৰি ফুৰিছিলো এসোপা ‘কবৰ’ৰ মাজে মাজে !
 মই অতিক্ৰম কৰিছিলো ‘ন পুৰণি’ কবৰবোৰ চাই চাই !
 হঠাৎ মই বৈ গৈছিলো
 এটা কবৰৰ ভিতৰত কোনোবা অশৰিৰী প্ৰেতাৰ
 এক কৰুণ ক্ৰন্দন শুনি
 মই ‘কবৰ’ টোৰ পিনে আগবাঢ়িছিলো
 দেখিছিলো—কবৰৰ বুকুত খোদিত এটা
 মাথো শব্দ ‘বেদনা’
 : মই লাহে লাহে কবৰটোৰ পৰা ফিৰি আহিছিলো
 কিন্তু কবৰটোৰ পৰা এটা মিঠা নাৰী কন্ঠস্বৰ শুনি
 চমকি উঠিছিলোঁ !
 “তুমি গলাগৈ ?.....ঘোৱা.....কিন্তু.....তুমি.....তুমি
 পাবিলা হয় এটুপি চকুলোৰে মোৰ ‘বেদনা’ মচি
 থৈ যাবলৈ ” ।
 : মই জানো ঘূৰি আহিব পাবিলো?? নাইপৰা !
 হয়তো মই কোনোদিনেই ঘূৰি আহিব নোৱাৰিম !
 কিয়নো—
 আজিও মই কবৰৰ মাজে মাজে ঘূৰি ফুৰিছোঁ
 ‘বেদনা’ৰ পৰিভাষা বিচাৰি !!

বকলীয়াঘাট

২৩।৩।৭১

“এটি মন যাযাবৰী”

□ এখন পৃথিৱী নিষ্পেষিত !
 এটি মন : ‘যাযাবৰী’ !
 * * *
 এটি শিশু মাতৃহাৰা !
 হঠাৎ সাৰ পাইছিল : মাজনিশা
 সি গান গাইছিল নুবুজা ভাষাৰে !
 মই বুজিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ !
 বুজিছিলো : একো বুজা নাছিলো !
 খিড়িকীখন খুলি দিছিলো
 দেখিছিলো—দূৰৈৰ পাহাৰত একুবা ‘বনজুই’
 * * *
 এখন পৃথিৱী নিষ্পেষিত !
 এটি মন : যাযাবৰী.....

বকলীয়াঘাট

৫।৪।৭১

“এটিৰাতি : ঠিকনাহীন”

□ এটি ‘লেম্প’ জ্বলিছে চিমিক-চামাককৈ !
হঠাৎ নুমাই থাকিল !
কোঠালিটোত বিভৎস এক্কাৰ ।
কোলাত এটা শুই থকা ‘নবজাতক’
সি এক্কাৰতে স্বপ্ন দেখিছে...ভয় খাইছে !
তাক আলফুলকৈ সারাটি ধৰিছোঁ !
ঃ বুকু কঁপিছে...ভয় লাগিছে অৰ্থহীনকৈ !
এক্কাৰতে চোৱা ঘড়ীটো তেতিয়া ১২-৩৫ মিনিট !
ৰাতি পূৰাবলৈ এতিয়াও বহুত বেলি ।
তাক আৰু গভীৰতাৰে সারাটি ধৰিছোঁ !!

বকলীয়াঘাট
১৩।৪।৭১

“প্ৰশ্নোত্তৰত মই”

□ সোৱা ‘মন’বোৰ উৰি গৈছে ফাগুণৰ পছোৱাত...
কিন্তু কলৈ ??
উত্তৰ : শূন্য !
মই ‘আপং’ খাইছো পৃথিৱী পাহৰি !
কিন্তু কিয় ??
উত্তৰ : এটুপি কুহমীয়া চকুলো !
মই হাঁহিছো...কান্দিছো : নিবৰেই !
কিন্তু কিয় ??
উত্তৰ : ‘এনেয়ে’ !
মই ‘আপং’ খাইছো গোপনে, নিজকে পাহৰি
জীয়াই থাকোমানে থাম পৃথিৱী পাহৰি !
ঃ মই ‘বিশ’ বছৰীয়া এটি বেদনাবাহী যুৱক
‘বোবা’ হোৱাৰ জীৱন্ত বেদনাৰে !!!
ঃ ‘আপং’...‘মই’...আৰু ‘জীৱন’ !

বকলীয়াঘাট
৫।৫।৭১

“প্ৰতিশ্ৰুতি”

□ এজাক বগলী আকাশেদি উৰি গৈছে* * *

কিমানদূৰ যাব নাজানো!

বগলীজাক এতিয়াও অহা নাই।

কেতিয়া আহিব নাজানো!

মাথো জানো সিহঁত হেৰাই গৈছিল

সীমাহীন নীলাকাশৰ বুকুত!

* * *

টা বগলী উলটি আহিছে

আকৌ উলটি যোৱাৰ জীয়া প্ৰতিশ্ৰুতিৰে !!

বকলীয়াঘাট

১৩।৫।৭১

“বেদনাৰ ইতিহাস”

□ এয়া এক জীয়া ইতিহাস এজনী পাহাৰী গাভৰুৰ
তাইৰ নাম ‘লিয়েনলী’।

তাই ঘূৰি ফুৰে ‘টুয়েনচাং’ৰ পৰা মিকিৰ পাহাৰ হৈ
মেঘালয়’ লৈকে এমুঠি অন্নৰ বাবেঃ কেবল এমুঠি অন্ন
ঃ তাই জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম কৰে।

পাহাৰী নিবিৰ সেউজে তাইক উদ্যম দিয়ে
আৰু দিয়ে আকাশলংঘী দৃঢ়তা।

তথাপি তথাপি তাই ভাগৰি পৰে!

কিয় জানে?

তাইৰ পাছত এজাক ‘মুখাপিক্কা সত্য’ৰ দল!

সিহঁতে তাইক অনুসৰণ কৰি খেদি ফুৰে

ঃ তাই যেতিয়া এটোপোলা চাউল মূৰত বোজাবান্ধি
বাস্তাইদি আহি থাকে তেতিয়া পাহাৰী সাক্ষ্য সমীৰণে
তাইৰ বুকুৰ কাচলিখন খহাই খহাই তাইক বৰ আমনি কৰে!
তেতিয়া তেতিয়া মুখাপিক্কা চিকাৰীজাকে তীব্ৰবেগেৰে
তাইক খেদি আহে।

কিয় জানে?

তাইৰ বগা বগা মঙহবোৰ কামুৰি খাবলৈ।

কিন্তু পাৰে জানো ?? নোৱাৰে!

কিয় জানে?

‘মুখাপিকা’ হনেও এইজাক কুৰিশতিকাব ‘আদৰ্শসমাজসেৱী’

ঃ সিহঁতে দিনত কামুৰিবলৈ বৰভয় কৰে

কিয় জানে ?

এইজাক মানুহ ‘গান্ধীৰ দেশ’ৰ !

বাতিৰ একাৰত এইজাক ‘মুখাপিকা’ই

‘লিয়েনলী’ৰ কাষলৈ যায়

কিন্তু পাবে জানো তাইৰ ‘পাহাৰীসত্ৰা’ক কিনিব ???

নোৱাৰে ।

কিয় জানে ?

‘লিয়েনলী’ৰ পাহাৰীসত্ৰাত সেই ‘ডালিমী’ৰ চিনাকি তেজ !!

তদুপৰি ইহঁত বেমাৰী : বক্তত পুৰুষত্বৰ অভাৱ

পৌৰুষ জানো টকাৰে কিনিব পাৰি ??? নোৱাৰি !

কিন্তু কিমানদিন তাই এই ‘আকাশচুম্বী সভ্যতা’ৰ মাজত

এনেকে জীয়াই থাকিব ???

ঃ আমাৰ ‘মুখা’বোৰ খুলি

তাইক জানো শান্তিৰে অকণমান জীয়াই থাকিবলৈ

দিনে পাপ হব ?? ‘সভ্যতা’ খহি পৰিব ??

এয়া এক জীয়া ইতিহাস

এজনী পাহাৰী গাভৰুৰ ....

বকলীয়াঘাট

২৮।৫।৭১

“অবুজ কঁপনি”

□ সৌৱা পাহাৰত বনজুই জ্বলিছে

আউসীৰ ঘন ক’লা ঠেলি !

মই চাইছো দূৰণিৰ পৰাই !

হয়তো ‘কুকুহা’ উৰিছে ‘আদিমমানৱ’ৰ প্ৰতীকহে

ঃ সৌৱা মোক মোক .... কহুঁ ৰানিবোৰে হাতবাউলি মাতিছে

মই যাম ??

মোক এখন উন্নত পৃথিৱী লাগে

বাস্তৱৰ জীয়া প্ৰতীকেৰে !

মোক সেইদিনাই ‘নিৰিবিলি’ পৃথিৱীখন লাগিব

যিদিনাই মোৰ কল্পনাই ‘তাজ’ সাজিব

বঙ বঙা ‘পলাশ’ৰ পাহিত মোৰ কবিতা

হেৰাই যোৱাকৈ ....

ঃ মই প্ৰতীক্ষাৰত

মই অপেক্ষাৰত

জীয়া কবৰত : আজিও !

বকলীয়াঘাট

১৫।৬।৭১

“মনমদাৰৰ পাহি”

- বেদনাৰ আঁবে আঁবে উৰি যোৱা এটা মন
বন্দী হৈ ওলমি বল এপাহ জীয়া মদাৰত !
মই খহি পৰিম অলপ পাচতে :
তুমি জানো মোৰ বাবে চকুলো টুকিবা ?
মই জানো তুমি নোটোকা !
মাথো মই খহি গলে মোৰ আয়ে এপলক চকুলো টুকিবা !
সেই চকুলোৰ জীয়া প্ৰতিধ্বনিত
বৈ বৈ শেৰালিব পাহি সৰিব !
তুমি জানো সময় পাবা ??
জানো : অকণো নোপোৱা !
কিয়নো তেতিয়া মোৰ জীৱনৰ ইতিহাস
লিখা নাথাকিব মদাৰৰ শুকান পাহিত !
মাথো ফাগুণে যুগে যুগে সাক্ষী দিব
“মদাৰৰ বং হেনো বঙা” ।
: মই খহি গলে মাথোন ভাবিবা “মদাৰৰ একোদাম নাই” !

এটা কুকুৰ

- মই দেখিছিলো-এটা কুকুৰ কঁপি কঁপি
মৃত্যুৰ ক্ষণ গনি এটা বিশাল ৰাজপথত শুই থকা !
আৰু দেখিছিলোঁ—
কঁপি কঁপি এসময়ত নকঁপা হৈ যোৱা
সেই মৃত নিঃশ্চল দেহটো ৰাজপথৰ বুকুত পৰি থকা
: সি শুইছে পৃথিৱী পাহৰি !
সি আৰু কোনোদিন সাৰ নাপায় !
আৰু কোনোদিন কঁপি কঁপি মৃত্যুৰ মুক বেদনাৰে
ৰাজপথক আমনি নকৰে !
: এতিয়া মানে ছাগৈ তাৰ মৃত দেহটো
ৰাজপথৰ বুকুত হেৰাই গল....
কিয়নো মই দেখিছিলোঁ—
তাৰ মৃতদেহৰ ওপৰেদি নিষ্ঠুৰ ভাৱে পাৰ হৈ যোৱা
দৈত্যৰূপী অসংখ্য যান-বাহনবোৰ !
: এয়া সত্যতা কুৰি শতিকাৰ
“মানুহ জোনলৈ যোৱাৰ” !

মন মদাৰৰ হাঁহি

□ মই হাঁহি হাঁহিয়েই এদিন হেৰাই যাম !
 মই হাঁহি বৰ ভাল পাওঁ !
 সেয়েহে মই হাঁহো নিজকে পাহৰি !!
 মই হাঁহিলে 'পাতল' বুলি বহুতে
 মোক উপহাস কৰে !
 তথাপি মই হাঁহো জীৱনক উলাই কৰি !
 কিয়নো মই হাঁহি বৰ ভালপাওঁ !!!
 জীৱনৰ পোৱা নোপোৱাই মোক এদিন কন্দুৱাইছিল.....
 মই বৰ কান্দিছিলো : নিবৰে !
 কান্দি কান্দি এদিন মোৰ চকুলো নিঃশেষ হৈ গৈছিল !
 : কিন্তু হঠাৎ তেজৰঙী এপাহ খহি পৰা 'মদাৰ' দেখি
 মই খুউব হাঁহিছিলোঁ নিজকে পাহৰি !
 সেয়েহে এতিয়া মই, হাঁহি বৰ ভাল পাওঁ !!!
 : মই হাঁহি হাঁহিয়েই এদিন হেৰাই যাম
 ভালপোৱাৰ জীৱন্ত অভিনয়ৰে ।

নগাওঁ

১৬/৯/৭১

“মোৰ মন আউলী বাউলী”

□ মোৰ মন যায় সীমাহীন শূন্যতাৰ মাজেৰে
 উৰি.....উৰি দিগন্তৰ মেঘ চুবলৈ—।
 আৰু মন যায় এজুপি কঁহুৱা হৈ পাহাৰী জুৰিৰ কাষত
 কঁপি কঁপি বাউলী হবলৈ—
 মোৰ মন যায় এআকাশ শূন্যতাৰে ভৰি গলে
 মোৰ মন যায় পাহাৰী জুৰিৰ কুলু কুলু সুৰ হৈ
 কোনো এক গভীৰ নদীত মিলি যাবলৈ
 আৰু মন যায় পাহাৰী গাভৰুৰ চকুৰ 'নীলা'ত
 জীৱনৰ নুবুজা ভাষা বিচাৰি হেৰাই যাবলৈ
 আৰু মোৰ মন যায়
 শৰতৰ নিয়ন্ত্ৰিত তিতি তিতি শুভ্ৰ এপাহ শেৱালি হবলৈ
 : মোৰ মন এআকাশ শূন্যতা !
 সেয়েহে মোৰ মন যায় জীৱনৰ ভাষা বিচাৰি
 অজিওঁ সীমাহীন শূন্যতাত হেৰাই যাবলৈ

নগাওঁ

৭/১০/৭১

“লুইতৰ বুকুত জীৱন বিচাৰি”

□ লুইতৰ বুকুত জীৱনৰ পৰিভাষা বিচৰা
 মই এক যাবাবৰঃ মনৰ এক মৌন পৰত!
 মই দেখিছোঁ—ছন্দায়িত গতিৰে ঢৌ খেলি খেলি
 বৈ যোৱা চিৰি লুইতখন!
 আৰু দেখিছোঁ—লুইতৰ সাক্ষ্য সমীৰণে প্ৰাণোচ্ছল
 গাভৰুৰ দেহাৰ ভাঁজে ভাঁজে আঁকি থোৱা
 সন্মাজ মৰমবোৰ!
 আৰু দেখিছোঁ সুদূৰ বিস্তৃত লুইতৰ সীমাবেথাই
 থমকি থমকি মোক হাত বাউলি মতা!
 : লুইতৰ গভীৰতা কিমান : নাজানো!
 জানো মাথো ‘লুইত’ৰ অন্য নাম ‘ব্ৰহ্মপুত্ৰ’!
 কিন্তু জীৱনৰ অন্য নাম (?) বেদনা ??? : নাজানো!
 সেয়েহে মই লুইতৰ বুকুত জীৱনৰ পৰিভাষা
 বিচাৰিছোঁ মনৰ এই মৌন পৰত!!

গুৱাহাটী
 ১৪।১০।৭১

“শেৱালিৰ হাঁহি”

□ শেৱালি!

তুমি শবতৰ নিশ্বত তিতি তিতি নিবিবিলি
 নিশাৰ বুকুত বাহী নোহোৱাকৈ
 ফুলা এপাহ সুগন্ধী ফুল!
 তুমি নিবিবিলি বৰ ভালপোৱা!
 সেয়েহে পুৰতিৰ মৃদু সমীৰণে
 আলফুলকৈ তোমাৰ নিমজ
 পাহিত মৃদু শিহৰণ দি
 এটি চুমা আঁকি যায়
 গোপন ভাষাবে!
 আৰু তেতিয়া তুমি লাজ আৰু আনন্দৰ
 মিছিলত আপোন পাহৰা হৈ
 বৈ....বৈ সৰিপৰা
 সেউজী বননিৰ
 কোমল দলিচাখনিত!

শেৱালি!

তুমি যেতিয়া প্ৰভাতী বননিৰ দলিচাখনিত
 পৰিত্ৰ এটি দেৱশিশুৰ জোনাক জোনাক
 লগা হাঁহিৰে হাঁহি থাকা,
 তেতিয়া তোমাক আলফুলকৈ
 বুটলি আনি মোৰ বুকুৰ মাজত
 সাৱটি ধৰো তোমাৰ
 পৰিত্ৰ সুৰাসে মোৰ
 কলমুতা উটাই নিয়াৰ
 কল্পনা!
 আৰু এটি হাঁহিয়েই
 মোৰ জীৱন
 হোৱাৰ
 অমৃত
 আশাবে!

নগাও
 ১৭।১০।৭১

“পাহাৰী মইনা”

[‘পৰদেশী’—হিন্দী কথা ছবিখন চাই বৰ অভিভূত হৈছিলো ! বিশেষকৈ “মইনা” নামৰ পাহাৰী লাস্যময়ী গাভৰুজনীৰ আত্মত্যাগ দেখি ! যি চৰিত্ৰই প্ৰেৰণা দিছিল “পাহাৰী ময়না” লিখিবলৈ !! ‘পৰদেশী’ৰ ভূমিকাত নায়ক বিশ্বজিৎ আৰু নায়িকা মমতাজ আছিল—‘ময়না’ৰ ভূমিকাত]

‘মইনা’ ! তুমি এক পাহাৰী কন্যা লাজুক লাজুক চাৰনিৰে—

তুমি কল্লোলিত সুৰে বৈ যোৱা এক

উদ্দাম পাহাৰী জুৰি—

ঃ তুমি ‘পৰদেশী’ক প্ৰাণভৰি ভাল পাইছিলো !

যাৰ সীমা সীমাহীন !

মাথোন অঁকা আছে ‘দেৱদাক’ৰ পাতে পাতে—

পাহাৰী জুৰিৰ সুৰে সুৰে—আৰু পাহাৰৰ নিৰিৰ সেউজে সেউজে !

তোমাৰ প্ৰেম সীমানাত মৃত্যুয়েও হাব মানি বন্দী হৈ বন !

কিয়নো তুমি শবতৰ নিয়ন্ত্ৰিত তিতি থকা এপাহ শুভ্ৰ শেৱালি !

ঃ তোমাৰ সৰগীয় প্ৰেমে মৃত পৰদেশীক জীয়াই তুলিলে !

নতুন জীৱনৰ সন্ধান দি ; তুমি অমৰ হোৱাৰ জীয়া স্বাক্ষৰেৰে—

মইনা ! তুমি এক জ্বলন্ত ত্যাগৰ প্ৰতিমূৰ্ত্তি !

তুমি মনিৰাজ সৰ্পৰ ‘কালকূট’ পি নিজেই এক

অমৰ মুকুতা হৈ উৰা মাৰিলা পাহাৰী সেউজলৈ—

সেয়েহে তুমি ‘নীলকন্ঠী’ হৈ বলা পৰদেশীৰ

অমৰ অত্যাৰ প্ৰেম ইতিহাসত !!

ঃ যুগে যুগে তোমাৰ ‘স্বৰগীয়’ প্ৰেমৰ সাক্ষী দিব

নিৰিৰ পাহাৰী সেউজে—

পাহাৰী জুৰিৰ কুলু কুলু সুৰে—

আৰু দিব বাউলী বন-বিৰিনাই !

নগাওঁ

৯।১।৭২

“তুমি আৰু মই”

□ মনত পৰেনে দীপালী ?

পৰেনে মনত ??

—“তুমি হবা ছাহজাহান মই হম মমতাজ” !

কিন্তু তোমাৰ ভালপোৱাৰ সীমাহীন সীমানাত

মই আজি বন্দী এক ‘ধুমকেতু’ হৈ !

মই আজি ভালপাওঁ উৎকট আক্কাৰ !

মই আজি ভাল পাওঁ ভীষন ধুমুহা !

আৰু কি ভালপাওঁ জানা ??—“নাৰী আৰু সুৰা” !

ঃ মই অলপ পাচতে থছি পৰিম দীপালী !

তুমিতো নাজানা মোৰ আক্কাৰৰ পৰিধি কিমান !!

পৰেনে মনত ??

—“তুমি হবা ছাহজাহান মই হম মমতাজ” !

নগাওঁ

১১।২।৭২

“আকাশী গঙ্গাৰ চকুলো”

□ হে ‘আকাশীগঙ্গা’ ! তোমাক জনালো নমস্কাৰ !
 কোনোবা প্ৰকৃতিৰ সেউজী নিবিৰ ভেদি
 তুমি বৈ আছা জিৰ্—জিৰ্—জিৰ্ কৈ !
 তুমি হয়তো চকুলো টুকিছা কোনোবা অতীতৰ
 বেদনাবিধূৰ কাহিনী বোমন্ঠন কৰি !
 তোমাৰ বুকুত কতনা অলিখিত ইতিহাস
 পুঞ্জিত হৈ আছে কোনে জানে ?
 তোমাৰ বুকুতেই কতনা বেদনাভৰা গান্ধৰ
 গভীৰ কৰুণ হমুনিয়াহ লুকাই আছে জানে কোনে ??
 তুমি বৈ আছা নিশ্চুপ হৈ কলু কলু সুৰে—
 তুমি বৈয়েই আছা ‘অতীত—বৰ্ত্তমান—ভবিষ্য’ বুকুত সাৰটি
 ভ্ৰক্ষেপ কিন্তু কালৈকো নাই !!
 তোমাৰ ওপৰেদি কতনা ‘শবত’ কতনা ‘ফাগুণ’
 পাৰ হৈ গৈছে তাৰ সীমা নাই !
 মাথো বৈ আছা জিৰ্—জিৰ্—জিৰ্ কৈ !
 : হে আকাশীগঙ্গা !
 তুমি চিৰউজ্জল চিৰমহান !
 তুমি যুগ যুগ ধৰি বৈয়েই আছা আৰু বৈয়েই থাকিবা !
 সেয়েহে তোমাক জনালো নমস্কাৰ !!

আকাশীগঙ্গা
 (শিৱবাত্ৰি)
 ১৪।২।৭২

“মুক্তি”

□ মোক এক মুক্তি লাগে—দিগন্তপ্ৰসাৰী !
 মোৰ এই গভীৰ মননশীলতাৰ অখণ্ড প্ৰবাহত
 উটি উটি মই জীৱন বিচাৰিছো
 মই নিজকে পোৱাৰ অযুত আশাবে !
 মই আজি নিজকে বহুবাৰ পাইছো
 মৰুদ্যানৰ বুকুত ফুলি থকা এপাহ ৰঙা ‘মদাৰ’ত
 য’ত অযুত প্ৰতিশ্ৰুতি আছে ফাগুণে ক্ষত-বিক্ষতকৈ
 আঁচুৰি যোৱাৰ-....
 : মোৰ মন আজি ভাবাক্ৰান্ত
 মোৰ এই গভীৰ মননশীলতাৰ বিপৰীতে !
 মোক লাগে মুক্তি : যত ঘূৰি অহাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি নাই !
 মই আজিও প্ৰতীক্ষাত মুক্তিৰ বাবে
 এটি শূন্য পিঞ্জৰাত ; বেদনাৰ মুক ভাষাৰে !
 মোক মুক্তি লাগে দিগন্তপ্ৰসাৰী :

নগাওঁ
 ২।৩।৭২

“বিউতী : তোমালৈ”

[কলঙপৰীয়া এজনী শেৰালি কোমল গাভৰু ! নাম তাইৰ ‘বিউতী’ ! গুচি-গ্নিগ্ন বিউতীয়ে পাহ মেলিব ধৰিছেহে ; এনেতে হঠাৎ কালপছোৱাত সৰি পৰিল ! এই নিষ্ঠুৰতাত কলঙে উচুপিলে— আকাশে কান্দিলে—আৰু মাকে হিয়া ভুকুৱাই কান্দি কান্দি বাউলী হ’ল !!—কান্দি কান্দি এদিন হঠাৎ ‘মাক’ সাগৰ গভীৰতাবে নীৰব হৈ গল ! : সেই নিৰৱতাখিনি দেখিছিলোঁ মই তেনেই কাষৰ পৰাই ! এটা সময়ত সেই নীৰৱতাখিনি চাই চাই বাঙময় হৈ মোৰ অনুভূতিলৈ ঘূৰি চাওঁতেই ; ‘অনুভূতি’য়ে মোক “বিউতীৰ মাক” হৈ খুউব কন্দুৱাইছিল আৰু সেই চকুলোবোৰেই আঁকি থৈ গল—“বিউতী : তোমালৈ” । সেয়েহে পাহিতে সৰা ‘বিউতী’ৰ আত্মাৰ সংগতি আৰু শান্তিৰ উদ্দেশ্যেই উছৰ্গিলো মোৰ এই “বিউতী : তোমালৈ” !!!]

□ ‘বিউতী’ ! তোমাৰ মৃত্যুয়ে আজি মোক
এক নতুন জীৱনৰে এখন নৱীন পৃথিৱীৰ সন্ধান দি গল—
য’ত অমৃত প্ৰতিশ্ৰুতি আছে নিজকে বিলাই দি মহান হোৱাৰ !!
‘বিউতী’ ! তোমাৰ মৃত্যুয়ে মোৰ দুচকুলৈ বন্যা নমাইছিল
বৰ্ষামুখৰ মেঘৰ সমগ্ৰবেদনা বুকুত সাৱটি !
মই উটি গৈছিলো বহুত দূৰলৈ—য’ত ঘূৰি অহাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি নাই !
: মই এতিয়া অকনো নাকান্দো—বিউতী’ ! (?)
মাথো বুজি বুজি নুবুজা হোৱা জীৱনৰ ছন্দ বিচাৰোঁ
—খহি পৰা ‘মদাৰ’ৰ গুৰু পাহিত !
আৰু জীৱনৰ পৰিভাষা বিচাৰোঁ শূশানৰ বুকুত
নিশ্চুপ হৈ গুই থকা ‘কবৰ’বোৰৰ পৰা উটি অহা
মাজনিশাৰ উচুপনিত !!
: ‘জীৱন’ৰ অন্য নাম কি ? ‘বেদনা’ ??—মই নাজানো ‘বিউতী’ !!
সেয়েহে জীৱনৰ পৰিভাষা বিচাৰি প্ৰতীক্ষাৰত
জীয়া ‘কবৰ’ত আজিও !
‘বিউতী’ ! তুমি শূন্যতাতেই শান্তিৰে গুই থাকা !!
তুমি আৰু কোনোদিন ঘূৰি নাহিবা এই পঙ্কিল সীমনালৈ !
: য’ত প্ৰতিশ্ৰুতি আছে মাথোন ; কেৱল খহি পৰাৰ—

নগাওঁ
১৯৮০/৭২

“জননী : তুমি চিৰনমস্যা

□ জননী ! তুমি অপৰূপা : চিৰনমস্যা !

তোমাৰ অমৃত প্ৰবাহত আছে
এক অমৰ স্বাক্ষৰ
যুগে যুগে মানুহ হোৱাৰ !

জননী ! তুমি স্নেহশীলা : চিৰ প্ৰবাহমান !

তোমাৰ অমৃত সন্তানে আজি তোমাক
পদদলিত—লাঞ্ছিত—নিষ্পেষিত কৰিছে
তথাপি তোমাৰ কোনো আক্ষেপ নাই
তুমি নিৰৱে সহি গৈছা কেৱল—
তোমাৰ পীয়ুস প্ৰবাহত এক
অমৰ স্বাক্ষৰ দি নবজাতকক
যুগে যুগে ‘মানুহ’ হোৱাৰ ।

জননী ! তুমি যে কি মহান : কি অপৰূপ ।

সেয়েহে তুমি অপৰূপা—চিৰনমস্যা
মহামানৱৰ স্বাক্ষৰিত
মানৱ ইতিহাসত !

নগাওঁ
১৯৮০/৭২

“স্বপ্নভঙ্গ”

- জীৱনৰ ক্ষনভঙ্গুঁ বতাই বাবে বাবে আমনি কৰা
মোৰ এটি কবিতামুখী মন উদাস উদাস হৈ বন
কিয় বাক ‘মানসী’ ?
মনত পৰেগে ‘মানসী’—(?)
তুমিয়েইতো কৈছিল—“সপোন সদায় সুন্দৰ” !
ঃ পৰিছে মনত ??—নাই পৰা ???
হয়তো পৰা নাই : নপৰে !
সেয়েহে ‘স্বপ্নভঙ্গ’ৰ আগে আগে মোৰ বুকুৰ
কেঁচা কলিজাবে লিখা গভীৰ কবিতাবোৰ আজি
মোৰ আধাবুজা হৈয়ে বন—
ঃ মই এতিয়া ‘স্বপ্নভঙ্গ’ৰ পথত ‘মানসী’ !
কিয়নো তুমি জানো আহিবা
কাশ চাপি এবাৰ মাথো কবলৈ
—“সপোন সদায় সুন্দৰ” ???
এয়া যে সময় নহয় সোন উলটি অহাৰ !!!

নগাওঁ
২৮।৪।৭২

“তুমি”

- মই এক ‘যাযাবৰ’ মোৰ জীৱন চাহাবাৰ !
এটা কলিজা কঁপা জীৱন মোৰ যদি ভবিষ্যৎ হৈ যায় !!
তাত মোৰ আক্ষেপৰেই বা মূল্য কি !!!
সেয়েহে এআকাশ শূন্যতাবে ভৰা
মোৰ জীৱনৰ বেদনাসিক্ত অশ্রুবোৰ
খহি খহি হেৰাই গলে—
মই আৰু কবিতা নবচোঁ জীয়া কলিজাৰ—
কিয়নো তেতিয়ামানে চাগৈ মই মহাশূন্যতাত
হেৰাই যাম—
ঃ মাথোন ‘তুমি’ মোৰ সমাধিত এপাহ শেৰালি
দুবনিৰ পৰাই দলিয়াই দিবা : সময় পালে—
কিয় জানা ? ‘শেৰালিয়েই মোৰ জীৱন’ !!!
আৰু সেয়েহে—সেয়াই হব মোৰ বাবে
‘বেদনাৰে আবৰা জীৱন’ৰ শান্তিৰ কুসুম শৰ্য্যা !!!

বকলীয়াঘাট
১৯।৫।৭২

(শেষ)